

Lucrare de o valoare științifică și practică incontestabilă

**Maria ORLOV. *Curs de contencios administrativ.*
Chișinău, 2009**

Ion DULSCHI,
doctor în istorie, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova

Irina COȘMAN,
masterandă,
Academia de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova

Lucrarea recenzată prezintă interes pentru cititori din mai multe perspective. Prin acest curs universitar cititorul-student, cititorul-cercetător, cititorul-practician, cetățeanul Republicii Moldova realizează o comunicare nu doar cu semntarul unei valoroase lucrări didactice, dar și cu autorul textului Legii contenciosului administrativ, nr. 793 din 10.02.2000, care introduce în circuitul social o instituție importantă a statului de drept – instituția contenciosului administrativ.

Într-un volum relativ modest de 158 de pagini, textul cursului este structurat în opt compartimente distincte, fiecare având un subiect aparte, autoarea nu doar realizând o prezentare a instituției contenciosului administrativ, dar și scoate în relief șirul de probleme apărute odată cu implementarea acestei legi în practică, propunând soluții și prezentând exemplul altor state, mai cu seamă cel al Franței și al Germaniei, în care instituția contenciosului administrativ se aplică de mai mult timp.

Lucrarea determină locul și rolul insti-

tuției contenciosului administrativ în cadrul sistemului de protecție a drepturilor omului contra abuzurilor și exceselor de putere ale administrației publice, elucidează și analizează particularitățile acestei instituții, conturează evoluția istorică, interpretează conținutul juridic al principiilor specifice justiției administrative.

În notițele ce vor urma ne vom axa pe analiza a doar două capitole din acest curs: **„Conceptul contenciosului administrativ - justiția administrativă”** și **„Considerații generale instituite prin Legea nr. 793/2000.”**

Capitolul **„Conceptul contenciosului administrativ - justiția administrativă”** este structurat de către autoare în patru subcapitole.

Pentru început, în subcapitolul 1, *„Controlul judecătoresc asupra administrației publice”*, a fost analizată etimologia noțiunilor de „justiție administrativă,” „jurisdicție administrativă,” „contencios administrativ,” definit și prezentat coraportul dintre aceste concepte.

Subcapitolul 2, *„Noțiunea și formele de*

contencios administrativ,” prezintă etimologia conceptului „contencios”, dezvăluind scopul principal al acestuia, examinează formele contenciosului administrativ (de anulare; de plină jurisdicție; subiectiv și obiectiv), descrie succint diferite sisteme de contencios administrativ, în special, axându-se pe exemplul francez, în care instituția contenciosului administrativ începe a se contura sub influența Revoluției franceze din 1789, în urma căreia a fost consfințit principiul separării puterilor în stat ca garant al asigurării legalității procesului de administrare și s-a pus problema responsabilității statului în fața particularului.

Ulterior, autoarea Maria Orlov realizează, în subcapitolul 3, *„Reglementarea juridică a contenciosului administrativ în Republica Moldova,”* o incursiune istorică, cercetând etapele de dezvoltare a instituției contenciosului administrativ în Moldova:

- prima, perioada sovietică, care debutează odată cu semnarea pactului Ribbentrop-Molotov și până în anul 1990;

- a doua, perioada de tranziție, cuprinsă între anii 1990-2000, adică perioada de adaptare la instituțiile democratice;

- a treia, cea de după anul 2000, când sistemul de contencios administrativ al Republicii Moldova este guvernat de Legea contenciosului administrativ, nr. 793 din 10.02.2000, prima reglementare consacrată soluționării adecvate a litigiilor dintre administrație și cei administrați.

Subcapitolul 4, *„Fundamente constituționale și principii ale contenciosului administrativ,”* conține prevederile Constituției din 29 iulie 1994, care reprezintă primele reglementări în domeniul contenciosului administrativ din Republica Moldova.

O atenție deosebită acordă autoarea principiilor materiale și principiilor procesuale, care stau la baza funcționării instituției contenciosului administrativ și care ar trebui să ghideze elaborarea și adoptarea unui Cod al jurisdicției administrative.

Capitolul **„Considerații generale instituite prin Legea nr. 793/2000”** este schițat în trei subcapitole.

Studiul realizat în subcapitolul 1, *„Scopul contenciosului administrativ și semnificația unor termeni,”* este centrat pe descrierea unui șir de termeni utilizați în Legea nr. 793/2000 și evidențierea deosebirilor dintre aceștia, dezvăluirea celor patru aspecte ale scopului contenciosului administrativ consacrate în art. 1, alin. (1) din Lege:

- contracararea abuzurilor și exceselor de putere al autorităților publice, care nu fac obiectul unei infracțiuni;

- apărarea drepturilor persoanelor în spiritul Legii;

- ordonarea activității autorităților publice;

- asigurarea ordinii de drept.

În subcapitolul 2, *„Obiectul acțiunii în contenciosul administrativ,”* autoarea tâlmăcește prevederile art. 3 din Legea nr. 793/2000 în care este analizat obiectul acțiunii în contenciosul administrativ: actele administrative cu caracter normativ și individual; nesoluționarea în termene legale a unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

O cercetare amplă a fost realizată în subcapitolul 3, *„Actele exceptate de la controlul pe calea contenciosului administrativ,”* în care sunt prezentate excepțiile impuse de legislație, privind controlul jurisdicțional de legalitate al unor acte administrative (de ex., actele exclusiv politice, ale Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului, acte administrative cu caracter diplomatic referitoare la politica externă a Republicii Moldova, acte de comandament cu caracter militar etc.) și argumentată științific necesitatea impunerii de către legiuitor a acestor excepții.

Valoarea aplicativă a cursului derivă din importanța sa pentru lucrătorii practici și pentru realizarea reformei în domeniul administrației publice, precum și pentru

utilizarea în cadrul procesului didactic etc.

Examinând cuprinsul cursului, putem constata o structură logică, care oferă posibilitatea unei înțelegeri cât mai realiste și profunde a disciplinei, structură conformă cerințelor și practicilor din domeniul cercetării.

Suportul de curs prezintă numeroase elemente de originalitate, limbajul utilizat denotă un bogat vocabular juridic, care justifică un studiu aprofundat și o muncă enormă de documentare și de sistematizare a informațiilor.

Făcând apel la legislația de specialitate, la lucrările unor specialiști notorii, atât străini cât și autohtoni (G. Jézé, J. Rouvriér, I. Tihomorov, Gh. Alexeianu, V. Verdinaș, I. Iovanaș, I. Alexandru, I. Creangă, St. Stămatin etc.), autoarea Maria Orlov reușește să îmbine discursul științific cu cel didactic și prin aceasta să-și atingă scopul declarat al lucrării la care s-a angajat, acela de a oferi nu doar un nou manual despre justi-

ția administrativă, ci, mai degrabă, un util instrument de lucru.

Reieșind din conținut, merită a fi menționat profesionalismul analizei teoretice și practice a problemelor conturate odată cu apariția instituției contenciosului administrativ pe plan național. Analiza este coerentă, neprezentând erori juridice, având un bogat conținut de idei logic exprimate. Forma de expunere este clară, directă, predominând analiza și sinteza, comparația, metoda istorică și logică.

Lucrarea este impregnată de personalitatea autoarei, care și-a valorificat din plin capacitățile sale native: inteligența, perspicacitatea, spiritul de analiză și sinteză.

Axându-ne pe cele expuse, considerăm că acest suport de curs corespunde condițiilor de fond și formă înaintate față de aceste lucrări, este interesant, util și merită a fi utilizat în cercetarea justiției administrative de către toți cei preocupați de această problemă.

Prezentat: 04 februarie 2014.

E-mail: dulschi@mail.ru